

Πολιτιστικός Περιβαλλοντικός περίπατος

Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, επαφή με τη φύση, γνωριμία με τη γειτονιά και την τοπική ιστορία, ενίσχυση διαπροσωπικών σχέσεων μελών σχολικής κοινότητας

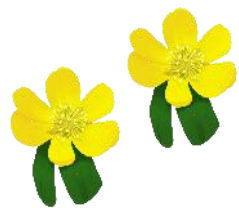
Μπαρμπαρή
Δέσποινα

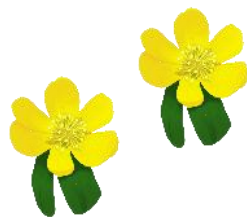
Κυριακή, 29
Μαρτίου 2026

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

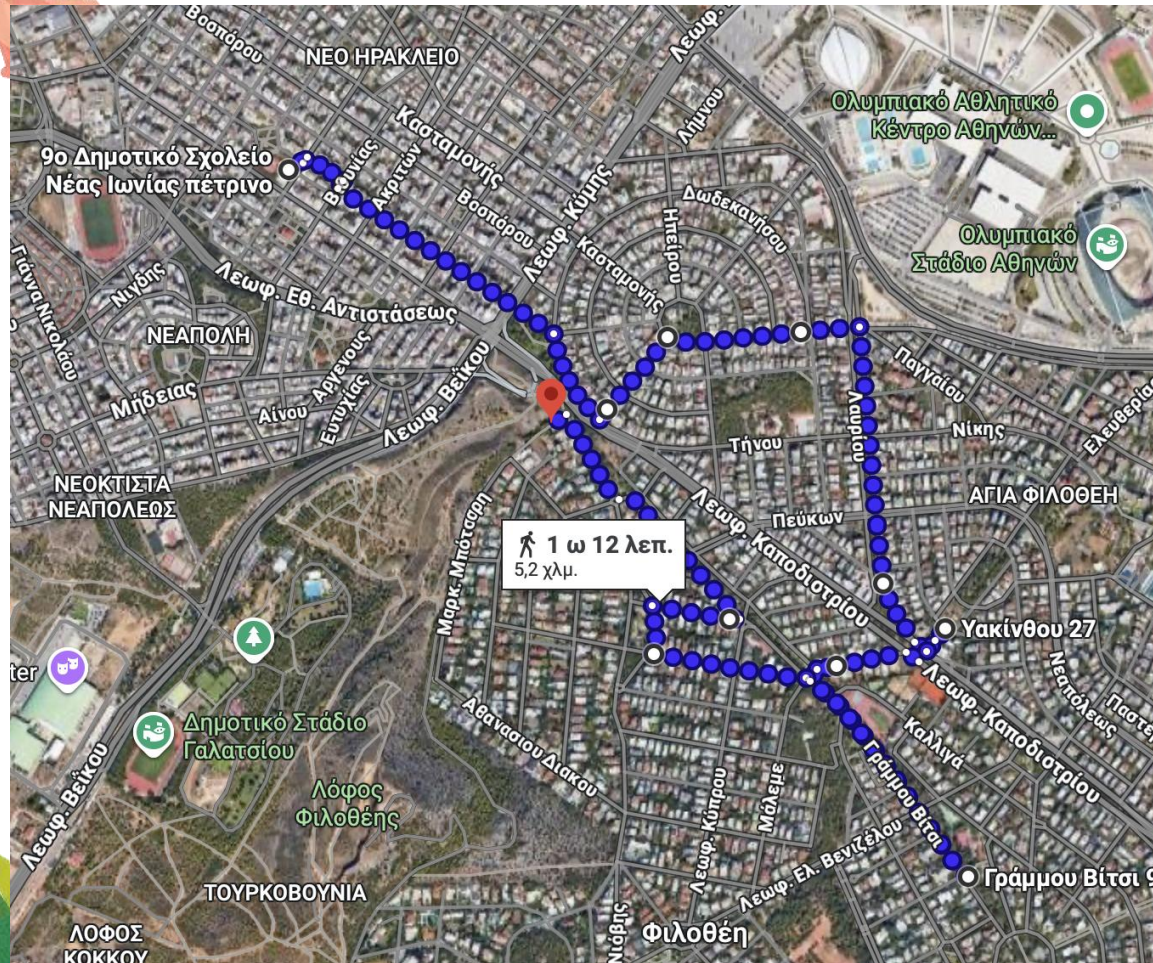
ΧΑΡΤΕΣ
ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

ΣΗΜΕΙΑ
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

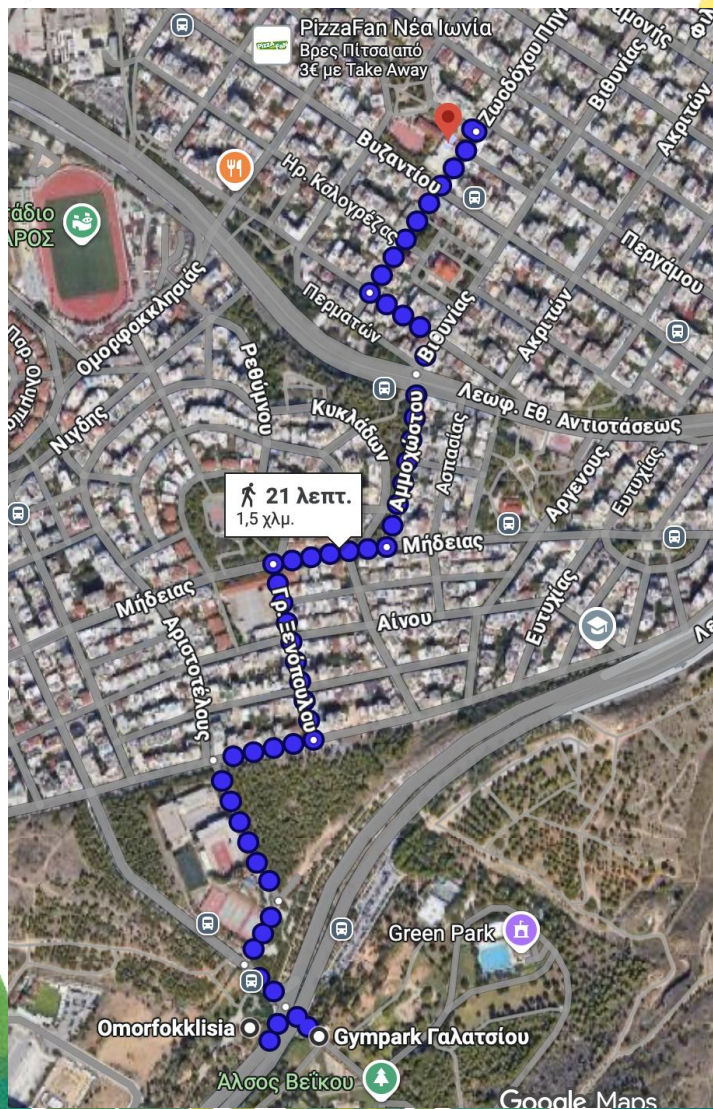

ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

ΧΑΡΤΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

ΣΗΜΕΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

Η περιοχή της σημερινής πλατείας Αναπήρων, στη συνοικία της Καλογρέζας, ξεκίνησε να διαμορφώνεται αρχικά το 1939, όταν το Ταμείο Θυμάτων Πολέμου πραγματοποίησε τη θεμελίωση 50 σπιτιών για αναπήρους πολέμου ολικής ανικανότητας.

Η πλατεία Αναπήρων, ανάμεσα στις οδούς Κασταμονής και Βυζαντίου, είναι το εμπορικό κέντρο της Καλογρέζας με εμπορικά μαγαζιά, μαγαζιά εστίασης, καφενεία κ.ά., στην οποία κατά καιρούς πραγματοποιούνται πολιτιστικές

εκδηλώσεις του Δήμου. Η περιοχή είναι αρκετά πυκνοκατοικημένη, με έντονη κίνηση. Όταν πρωτοκατασκευάστηκε η πλατεία, το κέντρο της κοσμούσε συντριβάνι, το οποίο δε διασώθηκε μετά την τελευταία ανάπλασή της, όπου ο Δήμος τοποθέτησε κούνιες, παιχνίδια και πλαστικό τάπητα στο χώρο της παιδικής χαράς.

Πηγή: Δήμος Ν. Ιωνίας, από το επιτραπέζιο παιχνίδι “Γνωρίζω την πόλη μου... Νέα Ιωνία”

ΑΔΡΙΑΝΕΙΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ

Στην είσοδο της Ν. Ιωνίας, από την πλευρά της Αλσούπολης, κατασκευάστηκε η πλατεία του Αδριανείου Υδραγωγείου, όπου ξεκινούν οι στήλες (πασσoί) του ομώνυμου υδραγωγείου και φτάνουν μέχρι βόρεια του Νοσοκομείου «Η Αγία Όλγα». Παλαιότερα, για τις στήλες αυτές ο λαός χρησιμοποιούσε την ονομασία «Ποδαράδες», πιθανότατα από μια βυζαντινή οικογένεια, τους «Πλατύποδες» ή «Ποδαράδες» που διέμενε στο συγκεκριμένο χώρο.

Ιστορικά, τη δεκαετία του 120 μ.Χ., ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Αδριανός επισκέφτηκε επανειλημμένα την Αθήνα και έδωσε εντολή για την κατασκευή ενός εκτεταμένου υδραγωγείου που θα κάλυπτε αποτελεσματικά τις αυξανόμενες ανάγκες υδροδότησης της πόλης από τις πηγές της Πάρνηθας και της Πεντέλης. Για το σκοπό αυτό, κατασκευάστηκε ένα σύμπλεγμα από υπόγειες σήραγγες συνολικού μήκους άνω των 25 χιλιομέτρων.

Η διαδρομή των σηράγγων φυλασσόταν μυστική, ενώ, μετά τη διάνοιξη κάθε τμήματος, τα στόμια των φρεατίων σκεπάζονταν και παραλλάσσονταν, ώστε να μη διακρίνονται εύκολα για περιπτώσεις αποφυγής δαλιοφθοράς ή σε περίπτωση παλιορκίας της πόλης.

Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι το Αδριανείο υδραγωγείο αποτέλεσε το κύριο υδροδοτικό έργο της Αθήνας για περίπου 1800 χρόνια από την κατασκευή του.

Πηγή: Δήμος Ν. Ιωνίας, από το επιτραπέζιο παιχνίδι “Γνωρίζω την πόλη μου... Νέα Ιωνία”

ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟ

Το Παναϊτώλιο πολιτιστικό κέντρο που βρίσκεται μέσα στην ομώνυμη πευκόφυτη πλατεία, στο κέντρο της Αλσούπολης, κατασκευάστηκε το 1930. Πρωτολειτούργησε ως χορευτικό κέντρο-καζίνο και ξενοδοχείο με το όνομα «Ξενών».

Στον πόλεμο του 1940 ήταν αρχηγείο των Γερμανών και έπαθε ζημιές από βομβαρδισμό. Μετά τον πόλεμο, το αγόρασε ο γιατρός Νικολακόπουλος που το ονόμασε Παναϊτώλιο προς τιμήν του ονόματος του χωριού καταγωγής του.

Το 1988 απαλλοτριώθηκε από τον Δήμο ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο για να ανακαινιστεί και να εγκαινιαστεί το 1997, με την ευκαιρία της Αδελφοποίησης του Δήμου με την Martina Franca της Ιταλίας.

Σήμερα φιλοξενεί στις αίθουσές του εργαστήρια ζωγραφικής ενηλίκων και μαθητών, ενώ παράλληλα χρησιμοποιείται ως Κέντρο Εικαστικών Τεχνών του Δήμου με τακτές εκθέσεις ποικίλου εικαστικού περιεχομένου, καθώς επίσης και για την τέλεση πολιτιστικών και κοινωνικών εκδηλώσεων. Τμήμα του περιβάλλοντος χώρου του Παναϊτωλίου έχει διαμορφωθεί από το Δήμο σε παιδική χαρά.

Πηγή: Δήμος Ν. Ιωνίας, από το επιτραπέζιο παιχνίδι “Γνωρίζω την πόλη μου... Νέα Ιωνία”

ΠΑΛΑΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ ΛΑΥΡΙΟΥ (Ανθρακωρυχεία)

Η κατασκευή της γραμμής του Λαυρίου ξεκίνησε το 1883 και ολοκληρώθηκε το 1885 προκειμένου να εξυπηρετηθεί η εκμετάλλευση των μεταλλείων Λαυρίου, δίνοντας τη δυνατότητα τοπικών δρομολογίων προς τα λιγνιτωρυχεία της Καλαγγρέζας.

Όταν το τοπικό δρομολόγιο έφτανε στο Ηράκλειο, χρησιμοποιούσε για τη διαδρομή του τη σημερινή οδό Ιφιγενείας. Με αυτόν τον τρόπο δικαιολογείται και η σημερινή ονομασία της στάσης του λεωφορείου στην συμβολή των οδών Ιφιγενείας και Ηρακλείου «Σίδερα», καθώς σίδερα ήταν οι αλυσίδες που έκλειναν τις ισόπεδες διαβάσεις του τρένου. Στη συνέχεια το τρένο διέσχιζε τη σημερινή Μαρίνου Αντύπα, κατόπιν τη Σπύρου Λούη και μετά έμπαινε στην οδό Λαυρίου, όπου ακόμα και σήμερα υπάρχουν σιδηροτροχιές κι ένα ανέλαφο σιδηροδρομικό γεφυράκι.

Την περίοδο της Κατοχής, η εκμετάλλευση των ανθρακωρυχείων πέρασε στα χέρια των Γερμανών. Οι ανθρακωρύχοι κάτοικοι της Καλαγγρέζας ανέπτυξαν πλούσια αντιστασιακή δράση μέσα από τις γραμμές του ΕΑΜ (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο) με απεργίες, σαμποτάζ κ.ά. Σε αντίποινα, οι Γερμανοί στις 15 Μαρτίου του 1944 εκτέλεσαν στο ρέμα του Ποδονίφτη είκοσι δύο εργάτες, ανθρακωρύχους και υφαντουργούς. Το 1962 καταργείται η λειτουργία της γραμμής. Οι ανθρακωρύχοι που είχαν έρθει από την Εύβοια, έδωσαν το όνομα της πατρίδας τους, Κύμης, στη σημερινή λεωφόρο Κύμης.

Πηγή: Δήμος Ν. Ιωνίας, από το επιτραπέζιο παιχνίδι “Γνωρίζω την πόλη μου... Νέα Ιωνία”

Ο ναός του Αγίου Γεωργίου είναι μεσαιωνική εκκλησία στην Αττική. Βρίσκεται στην Ν. Φιλοθέη Αμαρουσίου, κοντά στο μετόχι της Αγίας Φιλοθέης. Είναι μισοερειπωμένη εκκλησία βασιλικού ρυθμού, μονόκλιτη και καπαροσκέπαστη. Από τις τοιχογραφίες έχουν μείνει μόνο λίγα λείψανα.

Πηγή: <http://wikimapia.org/34098336/el/I-N-Αγίου-Γεωργίου-στήν-Αγία-Φιλοθέη>

Ο ιερός ναός διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση από τον Δήμο Αμαρουσίου αλλά ο περιβάλλοντας χώρος, όπου υπάρχουν τα απομεινάρια του μοναδικού σωζόμενου στην Αττική **βυζαντινού μοναστηριού της Αγίας Φιλοθέης**, είναι σε άθλια κατάσταση.

Πηγή κειμένου αριστερά:
<https://blogs.sch.gr/9dimnionias/2025/04/25/perivallontikos-peripatos/>

Το μεγαλύτερο σε μέγεθος και σπουδαιότητα από τα Μετόχια που ίδρυσε η Φιλοθέη Μπενιζέλου είναι το μετόχι του Πυρσοῦ - Καλογρέζας, όπως ὀνομαζόταν παλαιότερα. Σήμερα σώζεται ὁ βυζαντινός Ναός, μέρος της περιτείχισης καὶ ερείπια κελιών. Ὁ Ναός τιμάται ἐπ' ὀνόματι των Εισοδίων της Θεοτόκου. Το μετόχι αυτό ἀποτελεῖ το μοναδικὸ μνημεῖο τῆς Ἁγίας Φιλοθέης ποὺ σώζεται σὲ τόσο καλὴ κατάσταση, παρὰ την ἐγκατάλειψη καὶ την φθορὰ του χρόνου. Ο περιβάλλον χώρος ἂν ανασκαφεί, εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ φέρει στὸ φῶς πολὺ σημαντικὰ εὐρήματα, ποὺ θὰ ἀναδείξουν καὶ θὰ διαφωτίσουν ὄχι μόνο τὸ ἔργο τῆς Ἁγίας ἀλλὰ γενικότερα τὴν ἱστορικὴ περίοδο κατὰ τὴν ὁποία ζεῖ, τὴν πρῶιμη τουρκοκρατία.

Πηγή εικόνας και κειμένου δεξιά: <https://www.esaf.gr/content/to-metochi-tis-agias-philothēs>

Δημοτικό στάδιο “Στέλιος Κυριακίδης” Δήμου Φιλοθέης

Βρίσκεται Καλλιγιά 77, δίπλα στον Ποδονίφτη στη Φιλοθέη.

Το Στάδιο “Στέλιος Κυριακίδης” πήρε το όνομά του από τον [θρυλικό αθλητή δρομέα](#) ημιαντοχής και αντοχής και μέλος της ελληνικής εθνικής ομάδας στίβου (1910-1987).

Πηγή κειμένου άνω: <https://philothei-psychiko.gov.gr/stivos-filotheis/>

Έμεινε γνωστός για την μεγάλη νίκη του στον Μαραθώνιο της Βοστώνης το 1946 που την εποχή εκείνη ήταν μία από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του ελληνικού αθλητισμού. Ήταν ο πρώτος αθλητής εκτός Αμερικής-Καναδά που νίκησε στον Μαραθώνιο της Βοστώνης και ο πρώτος που χρησιμοποίησε χρονομετρητή χειρός.

Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/Στυλιανός_Κυριακίδης

Ι. Ναός Αγίας Φιλοθέης, Φιλοθέη, Αττική

Ο Ι. Ναός της Αγίας Φιλοθέης κτίσθηκε μετά την ανακάλυψη της γνωστής κρύπτης και απέκτησε τη σημερινή του μορφή τη δεκαετία του 1950. Ο αρχιτεκτονικός του τύπος είναι συνδυασμός της τρίκλιτης βασιλικής και του σταυροειδούς εγγεγραμμένου. Η κόγχη του ιερού βήματος είναι ημικυκλική και ο νάρθηκας στεγάζεται με σταυροθόλιο εσωτερικά και εγκάρσια δίρριχτη στέγη εξωτερικά. Στη νότια πλευρά εξωτερικά διαμορφώνεται στοά. Ο ζωγραφικός διάκοσμος του ναού είναι σύγχρονος. Στο ναό φυλάσσονται τα λείψανα της Αγίας Φιλοθέης μέσα σε λειψανοθήκη τοποθετημένη σε σύγχρονο προσκυνητάρι με την εικόνα της Αγίας Φιλοθέης φιλοτεχνημένη από το Φώτη Κόντογλου.

Πηγή: https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/el/monuments_info?id=147838&type=Monument

ΟΜΟΡΦΟΚΚΛΗΣΙΑ

(11ος)

ΟΜΟΡΦΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΕΥΜΟΡΦΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ,
ΟΜΟΡΦΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ - ΑΓΙΟΡΤΗΣ

OMORFOKKLISIA

(11th century)

OMORFI EKKLISIA (BEAUTIFUL CHURCH),
AGIOS GEORGIOS (ST. GEORGE)

ΟΜΟΡΦΟΚΚΛΗΣΙΑ

Κτίστηκε τον 11ο αι. επάνω στα λείψανα παλαιοχριστιανικής εκκλησίας ή καθολικού μονής, η οποία με τη σειρά της είχε κτιστεί επάνω σε αρχαίο χώρο. Το μαρτυρούν τα κινητά και ακίνητα λείψανα, τα οποία βρέθηκαν και βρίσκονται στο προαύλιο του μνημείου. Η αρχιτεκτονική κομψότητα του ναού αλλά και οι εξαιρετικές τοιχογραφίες του, τού χάρισαν το προσωνύμιο Ομορφοκκλησιά. Πρόκειται για μικρό βυζαντινό ναό (10,52 x 11,12) ο οποίος ακολουθεί την αρχιτεκτονική της ελλαδικής σχολής, αφιερωμένος στον Άγιο Γεώργιο, το διακονικό του στη Ζωοδόχο Πηγή και το παρεκκλήσι του στον Άγιο Δημήτριο. Είναι σταυρωτός με τρούλο, εγγεγραμμένος σε τετράγωνο, με παρεκκλήσιο στη νότια πλευρά και νάρθηκα στη δυτική. Στην ανατολική του όψη προβάλλουν δύο τρίπλευρες αιψίδες των Ιερών τού κυρίως ναού και του παρεκκλησίου. Στο εσωτερικό του σώζονται αξιόλογες τοιχογραφίες. Ανάμεσά τους ο περίφημος και μοναδικός Παντοκράτορας, τον οποίο εκθειάζει ο Φώτης Κόντογλου ως τον ομορφότερο Παντοκράτορα του κόσμου.

Πηγή: <https://www.galatsi.gov.gr/building/omorfokklisia-ieros-naos-agioy-georgioy/>